

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Atlas minor Gerardi Mercatoris

Mercator, Gerhard

Amsterodami, 1610

Scotia II tabvla

[urn:nbn:de:bsz:31-118360](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-118360)

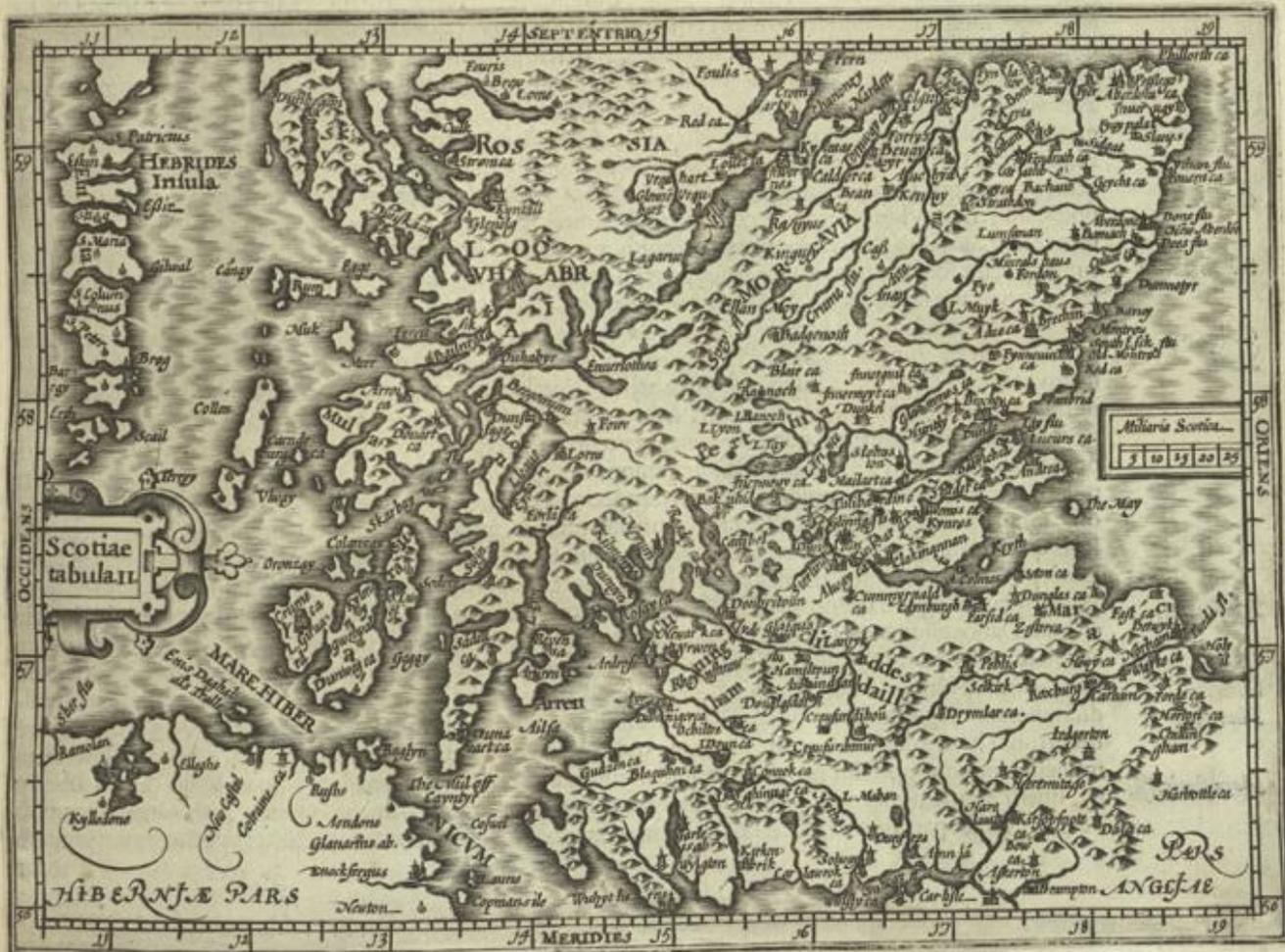
GENERATIM quæ de Scotia dicenda habui, absolvi: postulat Methodus, ut speciatim & per partes eam perambulem. Dividitur autem Scotia (monte Grampio mediam secante) in Australē sive superiorem, & in Borealem sive inferiorem. Dirimitur vero ab Anglia primum *Tueda* fluvio, *Zeviota* Monte altissimo, & qua Mons deficit, vallo non adeo pridem facto, ac deinde *Esea* & *Solvæo* fluminibus. Citra hos limites a Mari Scotico ad Hibernicum regiones hoc ordine jacent. Prima est *Marcia* vel *Merchia*, sic dicta quod limitanea, hæc sinistrum *Tuedæ* latus attingit: ad Orientem *Forthæ* ætuario, ad Meridiem Anglia clauditur. In *Marcia* *Bervicum* opidum quod Angli tenent. Est & hic *Hume* castrum, antiqua possessio Dominorum de *Hume* qui a Comitum *Merchiæ* familia oriundi, in amplam & insignem familiam sunt propagati. Cui vicinum subsidet *Kello* monasterio quondam celebris, & antiqua habitatione *Hepburnorum* qui *Bothwelliæ* Comites, & hæreditario jure Admiralli Scotiæ diu fuerunt, qui honores per sororem *Iacobi* Comitis *Ioanni* filio naturali Regis *Iacobi* v enuptam, ad *Franciscum* ejus filium nunc *Bothwelliæ* Comitem descenderunt. Inde *Coldingham* cernitur, *Beda* Urbis *Coldara* & *Coludi* urbs *Ptolemæo* fortasse *Colonia*. Ad Occidentem *Marcia* ad utrumque *Tuedæ* latus est *Teviotia*, a *Teviot* amne nomen adepta. *Teviot* monte dirimitur ab Anglia. Post hunc regiones non magnæ *Lidalia*, *Evia*, & *Escia* a tribus fluminibus cognati nominis *Lidalo*, *Evo* & *Esea* nominata. Ultima *Amundia*, & ipsa ab *Amundo* amne prope mediam dividente appellata, secundum *Solvæum* in Mare Hibernicum decurrit. Iam ut rursus ad *Fortham* redcamus, is ab Ortu *Lothianam* claudit: *Cocherni* Saltus, & *Lamyrii* montes eam a *Marcia* separant. Contingit deinde paullum ad Occasum inflexa *Lauderiam* & *Tuediam*: alteram a *Laudera* opido; alteram ab amne *Tueda* mediam secante, *Tuediam* ad Meridiem, & Occidentem contingunt *Lidalia*, *Nithia*, *Glottiana*. *Nithia* *Nithus* amnis nomen dedit per eam in mare Hibernicum labens. *Lothiana* a *Lotho* Pictorum rege nominata. Ab Oriente ætivo finitur *Fortha* sive mari Scotico. Vallem *Glottianam* spectat ab Occidente hiberno. Hæc regio humanitatis cultu, & rerum necessariorum ad usum vitæ copia ceteras longe præcellit. Quinque amnibus irrigatur, *Tma*, utroque *Esea*, (qui antequam in mare cadant in unum alveum coeunt) *Letha* & *Almone*. Hi partim è *Lamyrii*, partem *Pictlandicis* montibus in *Fortham* defluunt. Opida habet *Dumbarum*, *Hadmam* vulgo *Hadertonam*, *Dalgethum*, *Edinburgum*, *Letham*, *Limnuchum*. Magis ad Occidentem jacet *Glottiana*, utramque *Glottia* fluminis ripam complexa, quæ ob longitudinem in duas præfecturas dividitur. In superiore præfectura collis est non admodum editus, a quo in tria diversa maria flumina effunduntur: *Tueda* in mare Scoticum, *Amundus* in Hibernicum, in *Deuceledonium* *Glotta*. In ea urbes insigniores sunt *Lanarcum*, & *Glasca*. Hanc ab Occidente hiberno *Coila* contingit. Ultra *Coilam* est *Gallovidia*. Ea separatur a *Nithia* *Cludano* amne, tota fere in Meridiem vergens, ac ab littore ejus reliquum illud Scotiæ latus tegitur. Univerſa pecoris, quam frumenti fertilior. Amnes habet plures in Hibernicum mare decurrentes *Urum*, *Devam*, *Kemum*, *Cream* & *Luffum*. Nusquam

Marcia.
Situs.
Urbium nomina.

Teviotia.

Nithia.
Lothiana.
Situs.
Solis fertilitas.
Flumina.
Urbium nomina.
Glottiana.
Flumina.
Urbium nomina.

Gallovidia.
Situs.
Flumina.

Lacus.

Nusquam fere in Montes attollitur, sed collibus tantum frequentibus intumescit. In convallibus inter eos aqua restagnans innumeros prope lacus efficit, è quibus primis ante æquinoctium autumnale imbribus rivi augentur, unde multitudo incredibilis Anguillarum descendit, quas accolæ nasis vimineis exceptas sale condiunt, ac non modicum inde quæstum faciunt. In hac provincia lacus est *Myrtoun*, dictus, cujus una pars aliarum aquarum more gelu hyeme concrevit; altera nullis frigoribus congelari potest. Extremum lateris est *Novantium* promontorium, sub quo in ostio *Lussi* fluminis Sinus est qui Ptolemæo Rerigonius vocatur. Ei ex adverso influit ex æstuario Glottæ Sinus vulgo *Lacus Rinnus*, Ptolemæo *Vidogara*. Quod inter hos sinus terræ procurrit Incola *Rinnus*, id est Gallovidiæ aciem appellant. Ab eisdem *Novantium mûla*, id est *rostrium* sive *riktus* nominatur. Tota autem regio Gallovidia (nam *Gallovid* præcorum Scotorum lingua *Gallum* significat) nominatur. Infra Vidogaram a tergo Gallovidiæ leviter declinat ad Glottæ æstuarium *Caricta*. Eam duo amnes intersecant, *Stinsiarus* & *Grevianus*: interque multis amœnis villis cingitur. Inter amnes qua in modicos colles tumet pascuis fecunda, nec infelix frumeto est. Tota terrestribus maritimisque copiis non modo sibi sufficiens, sed vicinis multa suppeditans. *Dunus* amnis eam a Coila separat, ortus ex ejusdem nominis lacu, qui insulam complectitur modicæ arcis capacem. Sunt in *Caricta* regione ingentis magnitudinis Boves, quorum caro tenera suavisque esu est; pinguedo liquefacta semel nunquam concrevit, sed olei instar semper fluitat. Sequitur *Coila*, quam a Meridie Gallovidiæ, claudit, ab Ortu æstivo Glottianam attingit: ab Occasu *Irvno* fluvio a Cunigamia distinguitur: mediam *Aera* amnis dividit. Ad eum sita est *Aera* emporium non ignobile. In universum regio est feracior virorum fortium, quam frugum aut pecorum, tota quidem tenui & arenoso solo: quæ res hominum industriam acuit, & parsimonia vires animi & corporis confirmat. In hac Provincia haud plus decem millibus passuum ab Aer oppido, saxum est duodecim vix pedes altum, xxx cubitorum non amplius spissitudine; haud immerito surdum appellatum. Nam si ingentem sonitum vel voce edas, vel scloppo, vel quovis crepitaculo; is qui ex adversa parte erit saxo proximus, nihil audiet, qui remotior melius, qui remotissimus optime. *Cunigamia* post hanc ad Septemtriones procurrit, & Glottam submovet, ac prope ad justiam modum coercet.

*Caricta.**Soli fertilitas.**Coila.**Sinus.**Rensfoana.**Glottia.**Sinus.**Flumina.**Ager sterlinensis.*

Nomen huic Regioni Danicum esse constat, quod eorum lingua *Regis domicilium* significat: quæ res indicio est, eam Danos aliquando tenuisse. Proxima ad Orientalem ejus plagam sita est *Rensfoana*, ab opidulo in quo conventus ejus celebrari solent, appellata, vulgo *Baronia* dicitur. Mediam eam secant duo amnes quibus utriusque *Carthus* est nomen. Post Baroniam est *Glottia* ad utramque Glottæ ripam protensa, & ipsa in plures jurisdictiones ob magnitudinem divisa. Amnes nobiliores fundit: a læva *Avenium*, & *Duglassium*, qui in Glottam decurrunt: item a dextra alterum *Avenium*, qui Lothianam ab agro Sterlinensi dividit. Hi duo fluvii communem omnium appellationem loco proprii nominis acceperunt: quemadmodum in Vallia diversa dialecto is, quem Avonam vocant. *Sterlinensium agrum* a Meridie separat a Lothiana *Avenius*, ab Ortu æstuarium *Fortha*, donec paulatim seipso minor ad justam fluminis magnitudinem reductus prope Sterlinum pontem patitur

patitur. Secat regionem fluvius unus, qui memoratu sit dignus, *Carron*: juxta quem aliquot vetusta sunt Monumenta. Ad lavam Carrontis duo terreni sunt tumuli Hominum opera (ut res indicat) ædificati: vulgo *Duni pacis* appellantur. A dextro Carrontis latere ager fere cætera planus in collem paullum prominat, medio fere spatio inter Dunos pacis, & ædiculam: in eo ad ipsum anguli flexum modicæ urbis vestigium adhuc apparet. Sed murorum fundamenta, & vicorum descriptio partim cultu rustico, partim eruendis ad propinquas ditiorum villas construendas lapidibus quadratis confusa est. Hunc locum diserte Beda Anglus *Gudi* vocat; atque in ipso valli Severi angulo collocat. Multi præclari scriptores Romani ejus valli meminerunt: multa vestigia exstant, multi lapides inscripti eruuntur, quibus aut testimoniū salutis per Tribunos & Centuriones acceptæ, aut sepulchrorum inscriptiones continentur. Ultra Sterlinensem agrum est *Levinia*, a Renfroana præfectura *Glotta*, Glascuensi *Kelmo* amne divisa, ab agro Sterlinensi Montibus, a Taichia *Fortha* dirimitur: tandem in montem *Grampium* definit, ad cujus radices per vallem cavam *Lomundus* lacus se explicat 24 millia pass. longus, 8 latus, supra 24 insulas complectitur. Præter multitudinē aliorū Piscium habet & sui generis esu non insuaues, *Pollacas* vocant. Tria autem de hoc Lacu memoratu digna referuntur. Pisces pinnis carent, gratissimi alias saporis. Aquæ nullo interdum flante vento ita concitantur, ut vel audacissimos Nautas deterreant, quominus solvant. Denique Insula quædam gregibus armentisque pascendis apta, natat, ferturque quo ventis impellitur. Sed redeo ad Lacum. Tandem erumpens Meridiem versus Levinum amnem, qui regioni nomen dedit, effundit: qui prope Britannodunum arcem, & eodem nomine opidum in Glottam ingreditur. Levinia partem extremā Grampii Montis ultimi colles attollunt, sinu maris exiguo, quem *Gerlochum* a brevitate appellant, intercisi. Ultra hunc est Sinus multo amplior, quem *Longum* vocant, a *Longo* qui in eum cadit fluvio. Is limes est inter Leviniam & Covaliam. Ipsa Covalia, Argathelia seu potius Ergathelia, & Cnapdalia multis sinibus angustis ex æstuario Glottæ infusus, in multas partes dirimuntur. Unus inter cætera insignis lacus *Finis* vocatur a *Fmo* fluvio, quem recipit. Is ultra sexaginta millia passuum in longitudinem porrigitur. Est & in Cnapdalia lacus *Avus*, in quo est exigua Insula & arx munita. Ex eo fluvius Avus effunditur: qui unus in illis regionibus in mare Deucealedonium exit. Ultra Cnapdaliā ad Occidentem hibernum excurrit *Cantiera*, hoc est regionis caput, Hiberniæ occurrens, a quo modico freto dirimitur, ipsa longior quam latior, adeo arctis faucibus Cnapdaliæ conjungitur, ut vix mille passus expleat, idque spacium nihil aliud quam arena sit: adeo humilis ut per eam naviculis tractis Nautæ plerumque navigandi compendium quarant. Hanc attingit *Lorna* Argatheliæ adjacens & usque ad *Abriam* pertinens: regio plana nec infecunda. Qua Grampius mons humilior est, & magis pervius *Bruad Albin* regio vocatur, hoc est, quasi altissimam Scotiæ partem dicas, ac ubi maxima pars illa attollitur *Drum Albin*, hoc est, Scotiæ dorsum vocatur: nec omnino sine causa. Ex eo enim dorso flumina in utrumque mare decurrunt, alia in Septemtrionem, alia in Meridiem. Ex Ierno enim lacu Iernam fluvium in Orientem Hibernum fundit: qui in Taum illabitur ad tria millia passuum infra Perthum. Ab hoc flumine cognomen accepit ad utramq; ripam affusa veterē Scotorum lingua *Strathiernā* dicta. *Strat* enim regionem ad fluminum decursum jacentem appellare solent.

Levinia.

Situs.

Lacus.

Cantiera.

Situs.

Lorna.

Flumina.